

Megjelenik mindennap a délutáni órákban.

Előfizetési díj:
Egész évre 12 ft, félévre 6 ft, évnegyedre 3 ft o. é.

Helyben előfizetheti Demjén L. és Keresztény Pál úrak kereskedésében, hol egyes számmok is kaphatók.

Szerkesztői szállítás: belső-tordautca 122. sz. Kiadó-hivatal: A tanácsház mellett, az emelet hátsó részében.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Hirdetési díj: öt hasábol garmond soron 6 ft, egyeztetési díj 30 kr. Helyi hirdetések: Helyben: a kiadó-hivatalban, Demjén László könyv- és Keresztény Pál papírkészletében. Pesten: Zeisler M. (királyutca 60. sz.) Bécsben: Hasenstein és Vogler (Neuer-Markt 11. sz.) Oppelk Alajosné (Wollzeile 22. sz.) Rudolf Mosse off. Zeitungs-Agent (Stadt, Seilerstätte 2.) Nyiteltéri cikkek: soron után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez címzendők. Előfizetések a hirdetési díjak a vidékről a szerkesztőséghez küldendők be.

Előfizetési feltételek

„Kolozs. Közlöny“

1872-iki folyamára:

egész évre	12 ft o. é.
félévre	6 „ „
évnegyedre	3 „ „
egy órára	1 „ „

Előfizetéseket helyben elfogad: a szerkesztőség, Demjén László úr könyv- és Keresztény Pál úr papírkészletében.

A „Kol. Köz.“ szerkesztősége.

Városi szegényeink ügye.

I.

(A—A.) Egy város miveltségét semmi jobban nem mutatja, mint humanitárius intézményei. Ezek közt első az, ha szegényeiről gondoskodás van tétve. A hol rongyos, czellengő nyomorultak kéregetnek az utcák sarkain, elállják a hidakat, s alamizsnáért esengenek a templomok ajtáin, ott a humanizmus gyakorolhatja jótékony befolyását a szívekre, de a közigazgatás a szegény-ügyre nem fordít elég figyelmet, ott még a civilisatio napja nem emelkedett oly magasra, hogy az insóghoz levők könnyeit főlzárazsza, sebeiket a szeretet melege által begyógyítsa.

Kolozsvárról ezt nem lehet általában mondani. Itt a szegénység nyomora enyhítésére századok óta különféleképpen gondoskodott a miveltség és emberszeret, hajlékot építvén, kózalapokat teremtve számukra.

Ezek egyike az úgynevezett városi szegények pénzalapja.

Ha emlékeztetem nem csal, báró Józsika Jánosné, a ritka lelkű s jótékony életű főúrnó kezdeményezte Kolozsvárra — egyéb jeles tettei közt — azt is, hogy a szokásos, gyakran üres és unalmas, sőt olykor éppen tettelessé váló újvári üdvözléseket mindenki váltsa meg tehetsége szerint néhány forinttal vagy krajczárral, ezeket a hivataloknál azok előljárói, a városban a tizedek kapitányai kiküldöttel gyűjtessék össze, adják be a tanácsnak, ez tétessék egy alapítandó szegények pénztárába, segítsék belőle a koldulni kényszerült városi nyilvános és titkos szenvedőket, vegyének az elnyomott szegényeknek házat, ott tartassák és ápolják, a koldulást legyen megtiltva, s a mi év végén fennmarad, tökécsittvén, alapítassék belőle a szegények számára alap, melynek törzstőkéje elkölthetetlen legyen, s különböző forrásokból évenként gyarapíttassék.

Hogy a községnek az adakozásra nagyobb ösztöne, s a gyűjtéshez több bizalma legyen, meg lón állapítva, hogy a megváltások eredménye évről-évre kinyomtatva, a hivataloknál és városi tizedekben osztassanak ki. Az életrevaló eszme megfogant polgáraitársaink szívében, évtizedek óta fenn áll e jótékony szokás, sok szegény áldja azt, a ki kezdte, sok nyomor enyhül általa, városunk jó hírneve pedig ez által is gyarapodik.

S miből áll ez a szegény-alap? Ki, mi célra s hogy kezeli? kérdi az olvasó. Azonnal megmondom.

Szinte két évtized előtt ez érintett uton tekintélyes összege felgyűlt szegény-alap pénzkészletéből megváltott volt az úgynevezett Hallerkert és abban levő emeletes ház, ha jól emlékszem 10,000 forintot, egyik részéből építettett városi szegényeink számára egy kisebb ház, a főépület évenként 800 forintért bérbe adatik, s így két célú érünk el 1) szegényeinknek menhelye, 2) fenn-tartásukra egy kis évi bizonyos bevételünk van.

Mai rendes jövedelme tehát a szegény-alapnak a.) ome — 800 ft

b.) a belvárosi és mezsei rendőrségi büntetésekből egyre-másra bejő — 100 ft

c.) újvári üdvözlés megváltásból kőzéparánylag — 550 ft

d.) a templomok perselyeiből — 25 ft

e.) a színháznál minden előadásból — 190 ft

f.) dobolási díj magán árverezéseknél, bál-engedély díja sat. — 80 ft

g.) ajándékokból változó összegek, de tehető egyremásra — 50 ft

bevételek általános összege: 1795 ft

Ez összegből tartunk:

a.) a kijelölt Haller-kerti saját házunkban 48—50 szegényt, tartva őket élelemmel, falat, betegségeikben orvossággal, s ha meghalnak, cölmetésokról gondoskodván.

b.) Külső szegény kap 40, hónaponként 1 ft 5 krt, a hónap elején előre, 7 szegény minden pénteken 73 krt, 22 szegény péntekenként 43 krt.

c.) oly szegény városiak, kiknek halálukkor semmije sincs, orvosi és tizedkapitányi bizonyítvány alapján kapnak 2—3 frot temetési költségére.

A szegény-alapot és pénztárt kezelő a város majorsági pénztárnoka, róla évenként számadást készít, a pénztármaradékkal erdélyi urbéri vagy más kamatozó papírosat vesz és a törzstőkéhez csatolja. A múlt évről 85 ft pénztármaradvány lévén: azt a pénztárnok most készíti a tanácsnak bejelenteni, hogy vele egy száz forintos urb. papírosat vegyen.

A honvédelem ügye.

r. A képviselőház jan. 16-iki ülésében került tárgyalás alá a honvédelmi minisztérium költségvetése.

A vitát Tisza Kálmán egy határozati javaslat benyújtásával kezdi meg. Kész megszavazni a honvéd budgetet, bár ismeri az intézmény hiányait; de egyúttal Magyarország önállóságának és biztonságának szempontjából oda kívánja utasítani a kormányt, hogy minél előbb véleményt terjesszen a ház elé arról: „mi módon eszközöltessek az, hogy az országnak kellő számú egy hadsereg minden kelleivel felruházott és kizárólag saját törvényhozásának és kormányának rendelkezése alatt álló hadereje legyen a nélkül, hogy e miatt anyagi tekintetben túlterheltessek.“ — Ez eszme a nemzet közhajléja szerint mihamarabb tetet kellene hogy öltönn; a kérdés csak a kivitel lehetősége; erről kellend a haza bölcseseinek véleményt adni s a még bölcsbbeknek a kivitel módzatait kijelölni.

A lelkes, nemzeti hadsereget kívánó határozati javaslatot követte a kegyelet indítványa, melyet Várad Gábor telt az 184%-ki honvédek, illetőleg özvegyeik és árvák, de a nemzeti becsületso bevéltása s a haza jövőjének biztosítása érdekében is. Indítványa következő: „mondja ki a ház, hogy az 184% évi rokkant és keresetképtelen honvédek és honvedözvegyeknek nyugdíjazására, a kiknek házassága az 184% évi honvédelmi harcz befejezése előtt keletkezett, ugy szintén az említett időben kötött házasságból született kiskorú árvák gyámloltása érdekében ezenel 400,000 ft ajánlatik meg, utasítatván a honvédelmi miniszter, hogy ezen nyugdíjazásra, általában az ellátásra vonatkozó törvényjavaslatát a képviselőházhoz késedelem nélkül terjessze be.“ — Ez az indítvány csakugyan égető. Honvédek közül sokan évek óta várják balsorsuk enyhítését s a honvedsegélyző bizottmány munkálata közüdmoss szerint csigaléptekkel halad előre. Ha jól emlékszem, Kolozsvár rokkant honvédei két év óta várják a kimért csekély nyugdíjat, azért, mert a hatóság elkésve küldte be a kérvényeket; de ez az elkésés havak előtt jórátételt s így megfogni alig lehet, azt, hogy néhány rokkant honvéd és özvegy kérelmének ellátására miert szükségletik egy fél- ha nem egy egész év. Az effélékben szorgalmatoskodjunk, mert a szabadságharoz rokkantairól megfélelkezni nem válik diszinkre; kicsinyes ellenvetések ne tartanak fel azon uton, mely az érdemnek megadja azt a mi az érdemé.

Eber N. a laktanyák szaporítását ajánlja. már csak azért is, hogy az itthon levő 22 hazai ezred mellé a még künn levő 19 ezredet is haza lehessen szállítani; kiemelni, mennyire szükséges a laktanyákba szállítolas nemcsak a kiképzés s a polgárokra való könnyűtés tekintetéből, hanem azért is, hogy a katonaa együtt élve szintegy egységes organizmussá tömörüljön; szükségesegek a laktanyák az új csapatelhelyezési rendszer kivitele szempontjából is, miután e szerint nagyobb tömegekben helyeztetnek el illető kiegészítő kerületeikbe. E különben csak fokozatosan vihető keresztül; a kormány vegyen oly rendszert alapul, mely azután véglegesen megítható. Ezért nem pártolván a folytonos rendszerváltozást, Tisza K. határozati javaslatát sem pártolhatja.

Ivánka beszédéről elmondhatjuk, hogy kíván sokat, igen sokat: kívánja a közös hadsereget úgy a magyar honvédség létét, de más szellemben mint az most létezik, s a mint azt a szélsőbal óhajtaná. Mindenekelőtt szükséges — ugymond — a honvédség jól kiképzetése. A váci gyakorlatok szép eredményt mutattak fel, de azokkal még nem lehet beérni. Gondot kell fordítani az utascsapatok kiképzésére; a honvédiszt két lássák el térképekkel; az egyévi önkénteseket legelőbb is a katonai fegyelemre s a katonai studiumok elsajátítására kellene szoktatni. Végül kérdi a kormánytól: ki lesz a Ludoviceum igazgatója? Pártolja Tiszát és Váradyt.

B. Simonyi a magyar ezred-k hazahozatását sürgeti s hangsúlyozza, hogy ha Magyarországnak többé is kerülne egy külön hadsereg tartása, de haszna is lenne belőle, a pénz a felszerelésekért nem vándorolna külföldre.

Bujanovics S. megvilágítja egy visszapillantással a magyar delegatio eljárását, reámutat, hogy az illető nagyobb összegek ép a magyar ezredek hazaszállítására, a kerületi divisiók felállítására, egy negyedik magyar tüzezred alakítására, a hadsereg hátultitokkal való ellátására s a ruházati készlet megszerzésére szavaztatnak meg komoly bírálat után, lehetőleg takarékoskodva. Simonyinak szölvá elmondja, hogy hazai ezredeinkből

ittthon van 22, s miután egész Magyarhonban csak 23 gyalog ezred van elhelyezve, ebből csak egy van idegen; a hazai 16 lovas ezredből itthon van 12 s a három magyar tüzezred mind Magyarországon van elhelyezve. Műszaki csapat alig van 2 század hazai, ezek szapotitását ép a delegatio sürgette. Bujanovics elfogadja a honvédelmi minisztérium költségvetését a tárgyalás alapjául.

Irányi nem szavazza meg a honvédelmi költségvetést, ő nemzeti hadsereget óhajit magyar vezényszó és nemzeti lobogó alatt. (A jámbor ur nem tudja, hogy ez így van honvédeinknél). Moesary Tiszát és Váradyt pártolja.

Ezzel az általános vita befejeztetett, csupán Hollán honv. államtikár felvilágosítást nyújtó beszéde maradt az idő nagyon előrehaladottsága miatt más napra.

A „Kol. Közl.“ eredeti távsürgönye.

Bécs. Az isztiai, görzsi és trieszti követelek megjelennek a Reichsrathban csupán néhány közigazgatási engedményt kérnek.

Róma. A királyi kabinet főnöke különös missioba küldetik az egyiptomi alkirályhoz.

Szt.-Pétervár. Az ó-katholikusok és az orthodox egyház közti kapcsolat létesítésén Konstantin nagyhercege és több tagja az orosz szent synodusnak közre működnek.

Legújabb táviratok.

Bécs, jan. 17. Bariatinsky hír szerint Pétervárot államtitkáru nevezetett ki Lengyelország számára.

Zágráb, jan. 17. Az országgyűlés jövő pénteken fogja megválasztani elnökét.

Bécs, jan. 17. Az alkotmánypart klubjába oddig 88 tag lépett be, a miniszterek kívül, kik a klubbal folytonos érintkezésben maradnak. Elnöknek Berger, helyettesének Grosz választott meg. Az alkotmánybizottság megalakítja magát; elnökévé Eichhof, helyettesévé Grosz választatván.

London, jan. 17. Kedden este csendzavarások voltak. A republikánusok erővel betolakodtak a royalisták meetingjébe; elzavarták az elnököt és kiűrték a termet, a „Marseillaise“ énekelve. A termen kívül a rendőrség passiv viselte magát.

Stockholm, jan. 17. Az országgyűlés a király által megnyitottat. A trónbeszéd kiemeli a pénzügyek kitünő voltát; bejelenti az adók leszállítását; előterjesztést helyez kilátásba az erődítési munkálatokra vonatkozólag; — de a hadsereg újjaszervezését nem említi.

A vámolás Kolozsvárról.

A múlt évi december hónapban saját marháimmal, saját szükségemre Gyaluból fát hozattam, s dacára annak, hogy mint városi adófizető polgár ezzel nem tartoztam, cseléddemmel monostortúza végén vámot fizettettek. Panasza mentem a város főkapitányához, nem a vett 12 kr vám visszafizetéseért, hanem azért, hogy jövőre nézve ily jogtalan eljárásnak ne legyek kitéve. A főkapitány ur pénzemet visszafizetett s jövőre nézve odautasított, hogy valahányszor fát akarok hozatni, megelőző nap mindannyiszor jelentsem be városi vámbérlő Kis Sándor ur irodájában, hol azon egy esetre vámentvényt adnak ki szekerem számára. Én akkor is ellene mondtam az eljárásnak, mert nézetem szerint nem lehet jogosítva a Kis Sándor ur irodája, sem vámentvény, sem igazolványadásra. A vámtól felmentett a törvény, a másira illetékes a városi előljáróság. De másfelől időmet is drágáobnak tartom, hogysen 10—12 krért egy vagy kénegyedórát Kis Sándor ur irodájában vesztgessek; ellenkezőleg igazolványra, hogy t. i. van szekerem, s az saját szükségemre hozza a fát, a városi Főkapitány urat kértém fel — de megtagadta. Később f. évi január hó elején ismét hozattam saját szekeremmel és használatomra egy ölfát, ugyancsak Gyaluból. Cseléddemnek átadtam névjegyemet azzal az utasítással, mutassa meg s mondja meg a vámosnak, hogy enyém a marha s a fát is nekem hozza. Nem ért az semmit, megfizettették a vámot. Harmadik esetben f. hó 15-én dél előtt a vasúti rakhelyről hozattam fát s elmentem magam is, hogy személyes tanuja legyek a vámolással történő visszaélésnek. Szerencse, hogy útletet nem kaptam, oly hatalmas emberek am azok a vámolók. A vasúti rakhelyről egyszerre két, fával rakott szán, indult a vámhelyhez érkeve, az első egy városi lakos, azonnal fizetett, én tovább hajtattam. A vámos nagyott kiállott: „Az a szán álljon meg!“ Erre én egész becsülettel mondtam neki: Engedje, hogy menjem, enyém a marha s nekem viszi a fát, s így vámmal nem tartozik — s egyúttal megmondám kitémet. A vámos erre lelecsatrant: nem bánja akármis akárki vagyok, eddigelő minden ember megfizette, a professor is megfizeti — a szentjít — s egyúttal torokszakadtából szolgák után kiabált, kik a szánat letartóztatassák. Én mondtam, jól van fizetnem tehát a vámot, csak mutassa meg a tarifát, melynélfogva fizetni tartoznám. A vámos erre az A dijsabályzat 53., 54. pontjaira mutatott, mely szerint idegen kereskedők többé vagy marhas tűzfát

hozó szekér után 12 kr vámot fizetnek. Erre azt mondván, hogy én sem idegen, sem kereskedő nem vagyok, tehát vámot sem fizetek, beindultam a városba, nem hallgatva többé a vámos-goromba szavaira s jogtalan követeléseire. A nagyhídhöz érkeve, előre jelentettem a vámosnak, hogy fát hozatok, de mint kolozs. polgár vámot nem fizetek. Ez a vámos egy hajszállal se emberségesebb a másinál. Ha nem fizetek ugymond, át se megy szekerem a hídon, s azonnal elis állta marháim útját. Bár ott álló kolozsvári embert tanult hitman fel, hogy valóban az vagyok, kinek lenni magamat állítom s enyém a marha is. A vámos rá se ügyelt — nem bánja ő, ha az Isten fia is. Neki azt parancsolja Kis Sándor ur, hogy minden különbség nélkül vámoljon meg mindenkit. Ált a hídon egy rendőrszolgá, hirtán, nézve meg ez a vámos törvénytelenséget csinál, marháimnak útját állja, mondja csak, bocsássa át a hídon. A rendőrszolgá meg se mozdult, nincs neki azzal dolga — ugymond. No jól van mondtam a vámosnak — tehát megyek a políciára, majd elbocsátatja az. — Nem parancsol nekí — ugymond — som políciára, sem zsandár, őt át nem bocsátja, mig Kis Sándor vámbérlő ur nem rendeli. Elmentem tehát a rendőri hivatalhoz. A főkapitány urnak előadtam a tényállást s kértém rendelkezésre a hídon át bocsátás iránt. A főkapitány ur njabban a Kis Sándor ur irodájába utasított, mert ő ugymond nem parancsol a vámosnak. Ennek határozottan ellene mondtam. Nekem Kis Sándor ur s az ő irodája nem előljárom, hanem előljáróim a főkapitányság a polgármester stb. s én ezeknél keresek jogorvoslatot, s egyszersmind azt a megjegyzést is hozzákíztam, hogy ha én főkapitány lennék, város-szolgával hoztatnám be a vámost, ki törvénytelen módon erőszakot használ a város polgárai ellen. Jaj — ugymond — a főkapitány — csak ezt kellene tennem, azonnal elcsapna a kommunitás. mert a haszonbérlő károsodék, felmondana s a város a nagy jövedelemtől elcsnénk. Mentünk mindketten a polgármester urhoz. Itt is előadtam panaszomat apróra s több pro és contra tett ellenvetések után is csak későre tudtam elérni annyit, hogy ne menjek magam a Kis Sándor ur irodájába jogorvoslatért — tehát a sérlő félhez, miután a vámos nyilatkozata szerint Kis Sándor haszonbérlő ur adta ki a parancsot a mindenkit megvámolásra, hanem írjon át a főkapitány ur. Át is írt azonnal, mire aztán fámát vámt nélkül haza hozták.

Ime tisztelt olvasó, így vámolnak Kolozsvárra. A város megkötötte a szerződést, a dijsabályzatot megállította s a belügyminiszternek jóváhagyásával (21,643—1970 sz. a.) 1871. január első napján kezdve életbe is léptette. A B. dijsabályzat 2-ik pontja szerint: „Akármely polgár, vagy más itten adót fizető lakos akár mit és akár honnan ide, saját vagy a városi lakostól fogadott marháival hoz, hid- és kapuvámost adni nem tartozik.“ Az A. dijsabályzat 56. pontja szerint pedig: „A megállított taxán felüli vámolás eseteiben cselédeiért felelős a bérlő — ha pedig mégis tenné, a megterhelt fél, vagy más azt észre vévő, arról tegyen jelentést a város házánál levő rendőrszálánál, hol a bérlő a kihágáshoz képest 1—10 frcig fog büntetett, mely a körülményekhez képest fokozható.“ Így szól a dijsabályzat. S mi történik? Megvámolat Kis Sándor haszonbérlő, ur csak az ő parancsának engedelmeskedő cselédei által minden kolozsvári polgárt és itten adót fizető lakost s így engem is. Panasza megyek s a főkapitány a helyett, hogy a bérlőt a kihágásért megbüntetté, hozzá utal kérelmezni. — Difficile est satyram non scribere. Bizony bajos lett volna megállanom, hogy a nyilvánosság itelő széke elő ne hozzam ez ügyet, annyival inkább, mert ime az illető helyen nincs védelem, nincs jogorvoslat — így remélem, hogy valamelyik városi képviselő ur is felszólalásomat figyelmére méltatja, s talán a bajt orvosoltatja a képviselőkben. De kötelességemnek is ismertem felszólalni, mert ily visszaélés mellett a polgárokon ejtett zsarolás egy év alatt is ezerekre megy, másfelől pedig nem orvosoltatván a visszaélés, az adót fizető polgárság hovatovább nagyobb hidegséggel, hogy ne mondjam tiszteletlenséggel fordul el az előljáróságtól, mely szemet huny, vagy nem elég erős jogai-ban megvédni, — már pedig mind a zsarolás, mind az előljárók iránti elhidegülés baj.

Azt mondják mindezekre — első sorban a főkapitány ur — de hát a haszonbérlő sem károsodhatik, a vámos nem ismerhet mindenkit, némely ember kiját-szodja a törvényt, azt állítja, hogy saját szükségére szállított és a piaozra viszi. Az szent igaz, hogy a haszonbérlő károsodását kívánni nem lehet, nem szabad. De mert a vámos nem ismer minden kolozsvári lakost és polgárt, az következik ebből, hogy tehát mindenkit ide-gennek nézzen és megvámoljon? Vagy pedig, hogy polgárságunk valódisága és jogosultsága felől a haszonbérlő ur irodafőnöke Tucek ur ítéljen? Ellenkezőleg én azt hiszem, álljon a törvény. Ott van a B. dijsabályzat 9-ik pontjában, hogy a ki (idegen) a vámot vagy ezédulaváltást kikerülve a közösségi rendőrszálly által megbüntettetik, — s ha igazolvány kell — de a mit a dijsabályzat nem határoz meg — állítsa ki azt a rend-őrség. Lehet, egy két ember kijátszhatta a vámfizetést. De hát abból, hogy egy ember megsejtele a törvény,

